

DR. RÁDAI ÖDÖN: LÉGIFOTÓ-ÉRTELMEZÉS ALKALMAZÁSA KARSZTVÍZFÖLDTANI TÉRKÉPEZÉSHEZ

A tanulmány a Vizgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet „Tanulmányok és kutatási eredmények” sorozatának 28. köteteként jelent meg Budapesten 1969-ben. Terjedelme 82 szövegeoldal + 63 oldal ábra, fénykép és térkép-vázlat (mellékletként.)

A tanulmány kereskedelmi forgalomba nem került. Az érdeklődők számára a könyv hozzáférhető a különböző tudományos intézmények könyvtáraiban, így mindenekelőtt a VITUKI könyvtárban (Budapest, VIII., Rákóczi út 41.) és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnál (Budapest, V., Kossuth Lajos tér 6—8. II. em. 225.).

Idézet a tanulmány előszavából:

„Magyarországon a karsztviznek kiemelkedő gazdasági jelentősége van; elég, ha csak a vízellátásban és a bányászatban betöltött szerepére utalunk. A vízellátás, de a bányászat is felvetett nagy jelentőségű hidrológiai, hidraulikai, vízháztartási kérdéseket. Ezek megoldásához a korszerű elméleti és gyakorlati karszthidrológia szabatos, nagy méretarányú, közzétani-, morfológiai- és szerkezeti térképeket kíván az ország karsztos területeiről. Azonban úgy látszott, hogy ilyen térképek belátható időn belül nem készülhetnek, mert hagyományos földtani térképezéssel ez a feladat nem oldható meg. A munka ugyanis túlságosan hosszú időt venne igénybe és kellő számú szakember sincs végrehajtásához. Ezért új utakat, új munkaeszközöket kell keresni a feladat gyorsabb és hatékonyabb megoldásához. Mint igen hatékony és gyors módszer kínálkozott: a légifénykép-értékelés (interpretáció).

Általános vélemény volt azonban, hogy a topográfiai-, földtani-, szerkezeti- és vízföldtani szempontból is igen alaposan feltárt mérsékeltövi országokban, amilyen Magyarország is, nem várhatók lényeges új eredmények a módszertől. Ferde tengelyű légifotókat is előbb készítettek, mint függőleges tengelyűeket, mégis ezeket inkább tájképeknek, vagy demonstrációs lehetőségnek tartották. Ezért aerogeológiai szakmunkákban ilyen fényképekkel alig találkozunk”.

A tanulmány anyaga bebizonyítja, hogy:

1. a módszer lényeges, sőt döntő jelentőségű új adatokat szolgáltat és

2. a ferde tengelyű légifotók ugyanolyan fontosak az interpretációban, mint a függőleges tengelyű képek.

A könyv fő fejezetei a következők:

1. Légifotók földtani interpretálása.

2. A légifénykép- és felmérés alkalmazása a karsztvizkutatásban.

3. A Dunántúli Középhegység szerkezete és karsztmorfológiája a légifénykép-értelmezés tükrében.

Az első fejezet az aerogeológia külföldi és hazai fejlődését, a magyar kezdeményezéseket ismerteti. Röviden áttekinti a „különleges” módszereket, valamint az úrból készített felvételek geológiai, geográfiai és kartográfiai felhasználásának eredményeit, távlatait.

A második fejezet egyik leglényegesebb megállapítása: az aridus és a humidos-karsztos felszínek közötti analógia. Közismert, hogy az interpretáció „klasszikus” területeinek a száraz, félszáraz éghajlatú területeket tartják általában.

Az értelmezés egyes lépéseinek, a térképjeleknek ismertetése a gyakorlati munkában segíthet a kezdőknek.

A ferde tengelyű fotók jelentőségét is részletesen tárgyalja a szerző.

A harmadik fejezetben a Dunántúli Középhegység „súlypontját” képező Bakony és a Balatonfelvidék néhány részletének interpretációja kerül bemutatásra. Az itt tárgyalt — látszólag kiragadott példák közül álló — légifotó-anyag kelet felől, tchát a Móri-árokktól a Keszthelyi-hegységig terjedő felszín részleteit mutatja be. Különösen érdekesek a Középhegység mozgásainak korára és irányára vonatkozó megfigyelések, eredmények. Végül már az első megvizsgált kép alapján meggyőzővé válik a megállapítás: légifotóinterpretáció nélkül korszerű földtani, vízföldtani kutatást elképzelni sem lehet. A legfontosabb azonban, hogy mindezek alapján a karsztvízszint megfigyelésére vagy termelésre alkalmas feltárási pontok egész sora tűzhető ki az interpretáció alapján.

A könyv melléklete: száz ábra és a térkép-vázlatok mellett hatalmas fotó-anyagot vonultat fel.

Az a tény, hogy 12 oldalnyi angol nyelvű összefoglaló csatlakozik a könyvhöz és az összes magyar felirat angol nyelven is kíséri a képeket-ábrákat: nagy nemzetközi publicitást biztosít a kiadványnak.

Legfőbb értéke mégis az a munkának, hogy nem csak elméleti megállapításokat tesz, hanem a karsztvízfeltárás gyakorlati feladatainak megoldásában is bebizonyította a módszer fontosságát. Az interpretáció segítségével kitűzött számos karsztvízszint — megfigyelőkút eredményessége sok százezer forintos megtakarítást jelent.

SZERKESZTŐSÉGI KÖZLEMÉNY

A Karszt és Barlang c. kiadványsorozat füzeteit a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat tagjai az éves tagsági díj befizetése ellenében illetményként kapják. Mivel a kiadvány nyilvános árusítási forgalomba nem kerül, mindazok, akik nem tagjai a Társulatnak, az évenként két ízben megjelenő

füzeteket a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulatnál (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 6—8., II. em. 225, telefon: 311—793) szerezhetik be, illetve jegyezhetik elő. Korlátolt mennyiségben még megvásárolhatók a Karszt és Barlang eddigi megjelent számai is.